

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 46 (3–2015)

Політичні науки

Юридичні науки

Економічні науки

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2015

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф.,
Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф.,
Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М.,
д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф.,
д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М.,
д-р іст. наук, Мелков Ю. О., д-р філос.
наук, доц., Піляєв І. С., д-р політ. наук,
Попов В. Ж., д-р іст. наук, проф., Сур-
мін Ю. П., д-р соціол. наук, проф., Хи-
жняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В.,
д-р політ. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф.,
Ануфрієв М. І., д-р юрид. наук, проф., Бандур-
ка О. О., д-р юрид. наук, проф., Боро-
дін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Гаркуша
В. С., канд. юрид. наук, доцент, Демчен-
ко С. Ф., д-р юрид. наук, Джунь В. В.,
д-р юрид. наук, проф., Ковальська В. В.,

д-р юрид. наук, ст. наук. співр., Корнієнко М. І.,
канд. юрид. наук, проф., Курко М. Н., д-р юрид.
наук, доцент, Мартиненко О. А., д-р юрид. наук,
проф., Муравйов К. В., канд. юрид. наук, доцент,
Недюха М. П., д-р філос. наук, проф., Подо-
лька А. М., д-р юрид. наук, проф., Темченко В. І.,
канд. юрид. наук, доцент, Христинченко Н. П.,
канд. юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук,
проф., Ярмиш О. Н., д-р юрид. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І.,
д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон.
наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф.,
Пила В. І., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І.,
д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук,
проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф.,
Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р
біол. наук, проф., Сафонова В. Є., д-р екон. наук,
Хачатрян Г. Е., д-р екон. наук.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 9 від 30 жовтня 2015 р.)*

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подолька (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 —
Вип. 46 (3–2015). Політичні, юридичні, економічні науки. — К. : ДП “Вид. дім “Персонал”,
2015. — 224 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами роз-
витку політології, права і економіки.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

*Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук
(за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою
Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).*

*Міністерством освіти і науки України збірник “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання
з економічних наук (за наказом МОН України від 21.11.13 № 1609).*

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2015
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2015

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	5	Кміта О. В. Концепт “законності” в працях античних мислителів та вчених нового часу: проблеми генези	65
Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Велика Британія і Європейський Союз: вузлики для української пам’яті	5	Коренева М. М. Особливості ризику в діяльності деяких правоохоронних структур України (адміністративний аспект)	72
Гольцов А. Г. Вплив неоєвразійської ідеології на сучасну російську геополітику	14	Любченко М. О. Право на вільний вибір місця проживання в законодавстві України	78
Костюк Т. О. Ситуативний та ідеологічно- пропагандистський аспект політики домінування в сучасних міжнародних відносинах	22	Скрипнюк О. О. Принцип народного суверенітету: історико-правові аспекти	85
Красногор О. В. Становлення парламенту та генеза парламентаризму в незалежній Україні	27	ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	92
Росеро Г. Освіта як цілісний феномен розвитку людини і суспільства: соціологічний аспект	37	Гулей А. І., Дмитренко Т. Л. Формування державної політики розвитку вексельного ринку України	92
Ахадов Емін Аділь огли Виробнича діяльність людини як важливіша засада створення конкурентоспроможного товару	43	Романова Л. В. Ключові компетенції як важлива стратегічна складова конкурентоспроможного маркетингового потенціалу промислових підприємств	98
ЮРИДИЧНІ НАУКИ	46	Саблук П. Т. Розвиток АПК: аграрно-економічні трансформації	104
Дахно І. І. Цивільно-правове мереживо в Україні й довкола неї наприкінці ХХ – початку ХХІ століть	46	Сафонова В. Є. Фінансова модель інноваційної інфраструктури освітньої діяльності ВНЗ	113
Мовчан А. В. Актуальні проблеми використання систем біометричної ідентифікації для виявлення терористичних загроз	53	Шконда В. В., Кальянов А. В. Проблеми та протиріччя постіндустріальної глобалізації	128
Шашкова-Журавель І. О. Міжнародно-правові аспекти безпеки та гігієни праці працівників будівельної галузі	59	Баєв В. В. Концептуальні засади моделі кластеру медичного туризму	136

Заяць Г. С. Освіта України: досягнення і проблеми розвитку.....	142	Корецька О. В. Визначення методики розрахунку інтегрального показника інноваційної спрямованості підприємства	185
Коваль М. І. Роль і значення обліку, аналізу і аудиту в системі економічної безпеки підприємства в умовах застосування інформаційних технологій	147	Петько С. М. Холдингові структури на сучасному етапі розвитку фінансового ринку.....	194
Руда О. В. Змістовно-понятійне трактування економічної безпеки підприємства.....	157	Сергієнко С. А. Формування комплексу маркетингових комунікацій за методом аналізу, синтезу та оптимізації (АСО)	201
Юсеф Н. Аналіз і переваги сучасних моделей зростання відкритої економіки.....	163	Харченко О. В. Ретроавтотранспорт як соціально-економічний феномен: постановка проблеми	207
Бігдаш В. Д. Проблеми розвитку страхового ринку України в умовах реформування вітчизняної економіки	169	Пугач В. Г. Теорія організованого капіталізму: аспект економічної демократії	211
Марченко С. М. Застосування концепції “будинок якості” для вдосконалення сервісного логістичного маркетингового обслуговування споживачів сільськогосподарської техніки в Україні.....	174	РЕЦЕНЗІЯ	217
Ісонкін О. О. Формування системи документів та показників стратегічного планування	180	Головатий М. Ф. Савойська С. Мовна політика у сучасній Україні: деструктивні і конструктивні виміри.....	217
		ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	220

ВИРОБНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ ЯК ВАЖЛИВІША ЗАСАДА СТВОРЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ТОВАРУ

Наукові праці МАУП, 2015, вип. 46(3), с. 43–45

Існує безліч факторів, завдяки яким створюється конкурентоспроможна продукція, товар. Проте одним із найважливіших є поведінка людини на виробництві, що зумовлює відповідний характер її виробничої діяльності, якість зробленого.

Виробнича діяльність людини — предмет розгляду багатьох спеціальних наук — соціології економіки, соціології праці, економіки ринкових відносин та ін. Кожна з таких наук на основі власного предмета і об'єкта розглядає суть трудової діяльності людини, її поведінки в процесі праці, що фактично є вирішальною засадою створення конкурентоспроможного товару (продукції). Про це йдеться у працях таких зарубіжних вчених, як Л. Абалкін [1], Е. Бабосов, М. Вебер, Г. Веблен, А. Дорін, Т. Заславська [5], В. Радаєв, Н. Смелзер, Ю. Парсонс, Р. Ривкіна, Дж. Тернер, Р. Штольбург, а в Україні, зокрема, Д. Богиня, А. Доріна, В. Ворона, В. Єременко, М. Лукашевич, В. Пилипенко та багатьох інших.

Концептуально розгляд поведінки людини в процесі виробничої (трудої) діяльності варто розглядати в двох основних аспектах: а) загальні соціолого-психологічні особливості поведінки людини; б) специфіка поведінки людини в процесі трудової діяльності [4; 7].

У першому випадку звертаємося головним чином до праць Л. Абалкіна, А. Доріна, Е. Дюркгейма, Т. Заславської, П. Сорокіна. Так, належної уваги заслуговує теорія плюралістичного підходу до розуміння поведінки людини, розроблена видатним російським соціологом П. Сорокіним. “Людина, — пише, цитуючи П. Сорокіна, український соціолог

М. П. Лукашевич, — є матеріальною масою і через це підпорядковується законам неорганічного світу — фізики, хімії. Далі, як організм, вона та її поведінка підпорядковані біологічним силам, від яких залежить життя і поведінка всякого організму. Нарешті, людина живе у суспільстві інших людей, вона наділена психікою і свідомістю, що зумовлює залежність поведінки від психічних і соціальних законів. Сукупність цих сил, факторів або подразників, за термінологією П. Сорокіна, слід розглядати як такі, що визначають діяльність людей” [6, 90]. Сам П. Сорокін звертав увагу на необхідність не переоцінювати роль соціального середовища у поведінці людини. За його образним висловлюванням, “ми знаходимося десь на півдорозі від людини — тварини до людини свідомої, громадської. Біологічні сили не цілковито керують нами, проте не цілком і ми керуємо силами соціально-психологічними” [8, 183]. В цьому разі йдеться про другу систему складників, які зумовлюють трудову діяльність людини, результати такої діяльності. Окрім потреб, емоцій, волі, характеру, здібностей та свідомості людини [6, 98], є ще багато таких компонентів, як освіченість, професійна підготовленість, сумлінне ставлення до своєї діяльності, добросовісність у виконанні виробничих обов'язків та багато інших. Серед цих факторів, однак, виділимо ту, що є мотиваці-

єю. Завдяки цьому фактору відомий політолог, соціолог М. Вебер виокремлював чотири “ідеальних типи соціальної дії”:

а) цілеспрямована дія — продумане використання умов і засобів для досягнення поставленої мети;

б) ціннісно-реальна дія — заснована на вірі у самодостатній цінності (релігійні, естетичні);

в) ефективна дія — зумовлена емоційним станом індивіда, його безпосередніми почуттями;

г) традиційна дія — заснована на тривалій звичці чи звичаї [2, 628, 629].

І для особи, і особливо для суспільства в процесі будь-якої, але найперше виробничої діяльності велике значення мають господарчі мотиви такої діяльності. Проблема в тому, що далеко не всі люди однаковою мірою усвідомлюють об’єктивну потребу і логіку поєднання власного (індивідуального) з груповим, колективним, врешті, суспільним. Вочевидь, що тут на перший план висувається проблема господарчої культури, прообразом якої, основою є загальна культура людини — працівника.

Під такою господарчою культурою розуміють відповідну сукупність у людини професійних знань та навичок, господарчих норм, які склалися й існують у конкретній сфері діяльності, цінностей і символів, що оточують людину. Останні значною мірою необхідні для самоідентифікації людини, виконання нею, як зазначав Б. Гільдебранд, певних господарчих ролей [3, 22].

За перерахованих та інших умов великого значення набуває управління трудовою діяльністю людини, або її господарською поведінкою. Реальним показником місця працівника в системі конкретної виробничої організації визначається його статусом. Такий статус є: професійним, кваліфікаційним, посадовим, економічним. У поєднанні таких складових і визначається управлінська парадигма стосовно конкретного працівника. Український соціолог М. П. Лукашевич, при цьому, вказує на те, що роль регулятора трудової поведінки людини соціальний статус реалізує через властиві йому

функції. Таких функцій вчений виділяє сім, а саме:

- *Регуляторна функція* статусу забезпечує процес комунікації та інституціональної взаємодії індивідів на будь-якому рівні виробничої системи з метою вироблення особистісно й суспільно доцільних ліній спільної поведінки.

- *Стратифікаційна функція* статусу здійснює розподіл індивідів за рівнями соціальної диференціації суспільства в цілому, соціальних груп і виробничих організацій.

- *Нормативна функція* статусу забезпечує конкретний набір розписів та настанов функціонально-рольової поведінки, або алгоритми поведінкової матриці, яка задається середовищем.

- *Атрибутивна функція* статусу фіксує соціально-професійну належність індивіда, його місце і роль у системі функціональних відносин.

- *Орієнтаційна функція* статусу дає змогу індивідові вирізнитися в системі соціальної поведінки, відрізнити себе від інших і відповідно до цього визначати стійкі форми своєї поведінки в організації.

- *Інструментальна функція* статусу дає індивідові можливість використовувати свій соціальний стан для вирішення життєвих і професійних завдань у межах закріплених за цим статусом можливостей, переваг і привілеїв.

- *Ідентифікаційна функція* статусу забезпечує ототожнення індивіда з певною сукупністю норм і приписів, суспільно заданих зразків поведінки й через них — з відповідною соціальною групою. Відбувається немовби зрощення особистісного змісту людини з різними статусами й ролями. Ідентифікація індивіда з тим чи іншим статусом, звичайно ж, не абсолютна. Будь-яка людина потенційно зберігає певну дистанцію між тим, що їй запропоновано, і тим, чого вона може й хоче досягти, до чого прагне” [6, 108, 109].

Врешті варто вказати на те, що трудову, професійну поведінку людини регулює велика кількість інститутів: соціальних; організаційно-управлінських; економічних, політичних, соціокультурних і виховних; нор-

мативно-орієнтуючих; нормативно-санкціонуючих; церемоніально-символічних і ситуаційно-конвенціальних. Усі ці інститути діють спільно і взаємовпливають у процесі виробничої діяльності людини.

У процесі практичної реалізації в управлінні професійною поведінкою людини перераховані складові створюють об'єктивні умови для вироблення дійсно реального і здебільшого конкурентоспроможного продукту, що витримує конкуренцію на ринку.

Література

1. Абалкин Л. И. Новое экономическое мышление / Л. И. Абалкин. — М.: Прогресс, 1987. — 432 с.

2. Вебер М. Избранные произведения / М. Вебер. — М.: Рассвет, 1990. — 521 с.

3. Гильдебранд Б. Политическая экономия настоящего и будущего / Б. Гильдебранд. — СПб.: Наука, 1860. — 451 с.

4. Дюркгейм Э. О. О разделении общественного труда. Метод социологии / Э. О. Дюркгейм; [пер. с фр.]. — М.: Прогресс, 1991. — 514 с.

5. Заславская Т. А. Социология экономической жизни: очерки теории / Т. А. Заславская, Р. В. Рывкина. — Новосибирск, 1991. — 511 с.

6. Лукашевич М. П. Соціологія економіки: підручник / М. П. Лукашевич. — К.: Каравела, 2005. — 288 с.

7. Радаев В. В. Экономическая социология: курс лекций / В. В. Радаев. — М.: Знание, 1998. — 492 с.

8. Сорокин П. А. Общедоступный учебник социологии: статьи разных лет / П. А. Сорокин. — М.: Прогресс, 1994. — 435 с.

Розглянуто основні фактори, завдяки яким у процесі трудової діяльності люди, трудові колективи створюють конкурентоспроможну продукцію.

Рассмотрены основные факторы, благодаря которым в процессе трудовой деятельности люди, трудовые коллективы создают конкурентоспособную продукцию.

There are considered the basic factors that make in the workplace, people, labor groups create competitive products.

Надійшла 9 червня 2015 р.